

TÜ MAGISTRITÖID 2007

Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituudis kaitsti 2007. aastal kümme teadusmagistritööd, neist neli eesti keele, üks uurali keelte ja viis üldkeeleteaduse erialal.

14. juunil kaitsesid magistritöö üldkeeleteaduse erialal Andres Loopmann, Rene Altrov, Kadri Kerner ja Kaarel Veskis.

Andres Loopmanni magistritöö „Sõnastike haldussüsteem EELEX” (juhendaja Haldur Õim, oponent Heiki-Jaan Kaalep) kirjeldas Eesti Keele Instituudis väljatöötatud ja kasutusele võetud sõnastike haldussüsteemi EELEX ülesehitust. EELEX on ette nähtud sõnasti-

ke koostamiseks, toimetamiseks ja küljendamiseks, sõnaraamatu artiklid vastavad etteantud struktuurile.

Rene Altrovi magistritöö „Emotsionaalse kõne korpuse loomine eesti keele tekst-kõne sünteesi jaoks. Tekstima-terjali evalvatsioon *viha* näitel” (juhendajad Hille Pajupuu ja Haldur Õim, oponent Renate Pajusalu) eesmärgiks oli luua korpuse teoreetiline kavand ja katsetada viha emotsiooni näitel, kuidas kavand praktikas töötab. Töö tulemused kinnitasid kavandi sobivust.

Kadri Kerner magistritöö „Sõnatähenduste ühestamise tulemuste parandamise meetodeid eesti keele jaoks”

(juhendaja Kadri Vider, oponent Margit Langemets) eesmärgiks oli leida võimalusi, kuidas muuta sõnatähenduste ühestamine kergemini teostatavaks nii automaatsele ühestamissüsteemile kui ka käsitsi ühestajale. Analüüsi käigus selgusid mõlema süsteemi jaoks konkreetsed ja rakenduskõlblikud tulemused.

Kaarel Vesikise magistrیتöö „Paralleelkorpused arvutilingvistikas: leksikonide genereerimine ja korpuste võrdlemine” (juhendaja Heiki-Jaan Kaalep, oponent Maarika Traat) tutvustati kakskeelsete leksikonide genereerimist, näidati erinevaid võimalusi kasutada paralleelkorpuse leksikograafiatöös, kirjeldati paralleelkorpuste võrdlemise ja hindamise alast praktilist tööd.

15. juunil kaitsesid magistrیتöö eesti keele erialal Reet Klettenberg ja Olga Pastuhova ning üldkeeleteaduse erialal Sirli Parm.

Reet Klettenbergi magistrیتöö „Permissiivkonstruktsioon eesti kirjakeeles” (juhendaja Külli Habicht, oponent Eva Velsker) käsitles permissiivkonstruktsiooni arengut eesti kirjakeeles läbi nelja sajandi ning analüüsis konstruktsiooni vormi ja semantikat. Töö teoreetiliseks taustaks oli konstruktsioonigrammatika.

Olga Pastuhova magistrیتöö „Vene emakeelega üliõpilaste eesti keele verbirektsiooni omandamisest” (juhendaja Birute Klaas, oponent Annekatrin Kai-vapalu) teoreetiline osa käsitles emakeele oletatavat tähendust teise keele omandamisel, lähtudes kontrastiivsest analüüsist, veaanalüüsist ja vahekeele analüüsist ning universaalse grammatika teooriast. Töö praktilises osas uuriti emakeele mõju eesti keele verbirektsiooni omandamisele.

Sirli Parmi magistrیتöö „Partiklite *veel*, *juba*, *alles*, *jälle* tähendused eesti kirjakeeles” (juhendaja Renate Pajusalu, oponent Ann Veismann) analüüsis nende partiklite tähendusi kognitiivse lingvistika ja implikatuuriteooria seis-

kohast ning võrdles nende tähendusi teiste keelte vastetega.

28. juunil kaitsesid eesti keele erialal magistrیتöö Katrin Mandra ja Maarika Teral ning uurali keelte erialal Tatiana Zirnask.

Katrin Mandra magistrیتöö „Deontiline modaalsus eri tekstiliikides” (juhendaja Reet Kasik, oponent Karen Kuld-nokk) andis ülevaate deontilise modaalsuse kasutamisest *pidama*- ja *tulema*-verbi näitel. Uurimuse lähtekohaks oli kriitiline tekstianalüüs, mis keskendub teksti tähendustasanditele ja keele metafunktsioonidele.

Maarika Terali magistrیتöö „Taani eestlaste keelest” (juhendaja Birute Klaas, oponent Reeli Torn-Leesik) vaates Taani eestlaste keeles esinevat taani leksikaalset ja süntaktilist interferentsi ning analüüsis eesti keele võimalikku säilimist Taanis hariduse ja ametiga seotud, demograafilistest, gruppisestest ja individuaalsetest teguritest lähtuvalt.

Tatiana Zirnaski magistrیتöö „Rõhk ja kestus mokša keele Kesk-Vadi murdes” (juhendajad Tiit-Rein Viitso ja Niina Aasmäe, oponent Pire Teras) eesmärgiks oli uurida rõhu akustilisi omadusi ja selgitada välja vokaalide kestussuhete tähtsus rõhu korrelaadina. Tööst järeldus, et kestus on mokša keeles tähtis rõhu akustiline korrelaat.

Lisaks kaitsiti eesti ja üldkeeleteaduse instituudis 2007. aastal 3 + 2 õppe-süsteemi magistrیتöid.

Eesti keele erialal kaitsesid magistrیتöö Margit Mesipuu ja Kristi Loikmaa.

Margit Mesipuu magistrیتöö „Sõnaalguline *h*” (juhendajad Karl Pajusalu ja Pire Teras, oponent Pärtel Lippus) uuris eesti keele sõnaalgulise *h* kasutamist ja hääldust eksperimentaalfoneetiliselt.

Kristi Loikmaa magistrیتöö „Küsimused ja vastused ajalehe Postimees poliitintervjuudes” (juhendaja Reet Kasik, oponent Eva Velsker) analüüsis intervjuueeri ja kõnevooru struktuuri ja interv-

juuküsimuste liike ning vastaja pakutud informatsiooni seost küsimustega.

Arvutilingvistika erialal kaitsesid magistritöö Siiri Pärkson ja Liisi Pool.

Siiri Pärksoni magistritöö „Üleküsimine, ümbersõnastamine ja mittemõistmine telefonivestlustes: eesti infodialogide analüüs telefonivestlustes” (juhendaja Mare Koit, oponent Krista Strandson) uuris, mille poolest erinevad eestikeelsetes suulistes dialoogides partneri algatatud parandused ning milliseid keelelisi struktuure inimesed kasutavad, kui nad probleemile tähelepanu pööravad.

Liisi Pooli magistritöö „Verbikesksete püsiühendite automaattöötlus” (juhendaja Kadri Muischnek, oponent Kaili Müürisep) analüüsis perifrastiliste verbide automaatse tuvastaja töö tulemust umbes 300 000-sõnalises tekstis ning esitas leitud vigade klassifikatsiooni.

Eesti keele võõrkeelena erialal kaitses Olga Feldman magistritöö „Setu rahvakultuur ja selle õpetamine vene õppekeelega põhikooli III astme klassides” (juhendaja Madis Arukask, oponent Ingrid Rummo). Töö eesmärk oli pakkuda eesti keele kui teise keele õpetajatele lisamaterjali, mida oleks võimalik kasutada eesti keele või koduloo tundides.

Eesti keele ja kirjanduse õpetaja erialal kaitsesid magistritöö Evelyn Lätt, Helen Kiil, Riin Raadla ja Liis Pennonen.

Evelyn Läti magistritöö „Väldete õpetamisest põhikoolis” (juhendaja Pire Teras, oponent Maigi Vija) uuris, millisele teorialle põhikooli õppekomplektid väldete puhul toetuvad ja milliseid õpikuid või lisamaterjale kasutatakse.

Helen Kiili magistritöö „Vältekäsitlus gümnaasiumis” (juhendaja Pire Teras, oponent Ellen Niit) vaatles, millistele teooriatele tuginetakse väldete õpetamisel gümnaasiumis, milliseid õpikuid ja materjale ning meetodeid kasutatakse.

Riin Raadla magistritöö „Eesti üldhariduskoolide 2006/2007. aasta abiturientide lugemishuvi ja seda mõjutavad tegurid” (juhendaja Reet Väari, oponent Andrus Org) uuris üle-eestilise küsitluse kaudu abiturientide lugemishuvi mõjutavaid tegureid, nagu vaba aja kasutamine, perekond ja kool. Tähelepanu all oli ka abiturientide lugemisvara.

Liis Pennoneni magistritöö „Tekstiõpetus gümnaasiumis” (juhendaja Maia Rõigas, oponent Pire Teras) käsitles tänapäevast tekstiõpetust ja eesti tekstiõpetuse ainekava, põhjalikumalt peatuti viiel gümnaasiumi tekstiõpetuse õpikul.

Mitte-eesti kooli eesti keele ja kirjanduse õpetaja erialal kaitsesid magistritöö Elle Mets, Kristina Zotejeva, Dina Kontšits, Ljudmilla Tšubenko, Natalja Ljutov ja Maria Gaborova.

Elle Metsa magistritöö „Erakondade suhtumine keeleküsimusse” (juhendaja Birute Klaas, oponent Ingrid Rummo) eesmärk oli selgitada, kas erakondade keelealane tegevus on olnud nende võimaloleku ajal piisavalt sihikindel, konsensuslik ja efektiivne, et tagada eesti keele säilimine ja arenemine.

Kristina Zotejeva magistritöö „Vene-eesti vahekeele onomatopoeetiline sõnavara” (juhendaja Renate Pajusalu, oponent Sirje Rammo) uuris vene õppijate teadmisi sellest, kuidas väljendatakse eesti keeles erinevaid loodushääli ja häälightsusi.

Dina Kontšitsi magistritöö „Erinevad kakskeelsuse tekkimise võimalused ning nende võimalikud sotsiolingvistilised tagajärjed” (juhendaja Renate Pajusalu, oponent Leila Kubinyi) käsitles hilise ja varase kakskeelsuse küsimusi, nende positiivseid ja negatiivseid aspekte ning võimalikke sotsiolingvistilisi tagajärgi.

Ljudmilla Tšubenko magistritöö „Eesti keele saavutustekstide koostamine vene õppekeelele kooli 8. klassile”

(juhendaja Tiina Kikerpill, oponent Elle Sõrmus) eesmärgiks oli kvaliteetsete saavutustestide koostamine, lähtudes teoreetilistest põhimõtetest, valideerisusest ja reliaablusest ning teistest teguritest, mis näitavad, et test töötab ja kindlustab testitulemuste usaldusväärsuse.

Natalja Ljutovi magistritöö „Kahe Tartu linna lastepäevakodu muukeelseste laste eesti keele omandamise tase” (juhendaja Renate Pajusalu, oponent Tiina Kikerpill) käsitles neid puudusi või iseärasusi, mis on tekkinud vene keelt emakeelena kõnelevatel koolieelikutel eesti keele omandamisel viimase viie aasta jooksul.

Maria Goborova magistritöö „Pöördumise eripärad Tallinna eesti ja vene koolide õpilaste seas” (juhendaja Madis Arukask, oponent Renate Pajusalu) võrdles eesti ja vene koolide õpilaste pöördumisharjumusi pedagoogidega tehtud intervjuude põhjal.

TÜ kultuuriteaduste ja kunstide instituudis kaitsti viis magistritööd, neist kaks eesti ja võrdleva rahvaluule ning kolm eesti kirjanduse erialal.

28. juunil kaitses Maili Pilt magistritöö teemal „Aines ja lähenemisviis. Sissevaateid tänapäeva eestlaste sünnipäevapärimusse: teadusteksti loome probleeme” (juhendajad Tiiu Jaago ja Kristin Kuutma, oponendid Pihla Siim Joensuu Ülikoolist ja Ene Kõresaar). Töö lähtekohaks on olnud situatsioon, kus klassikalised kalendriuurimise võtted sünnipäevapärimuse uurimisel ei osutunud viljakaks ja autor hakkas otsima teisi võimalusi materjali kogumiseks. Ta on lähtunud pärimusrühma- ning kontekstikesksetest vaadetest folkloori uurimisele ning arendanud edasi ideid refleksiivsusest, kusjuures tähelepanu all on nii lähenemisviis kui ka uurimisaines.

Samal päeval kaitsti veel teinegi folkloristikaalane töö: Reeli Reinause „Enesepresentatsioon virtuaalses kogu-

konnas sünnituslugude ja *Perekooli* foorumi kommentaaride näitel” (juhendaja Ergo-Hart Västriik, oponent Elo-Hanna Seljamaa). Uurimus põhineb Interneti-portaalidest Perekool ja Delfi Naisteleht sünnitamise ja sünnituse teemalisel materjalil aastatest 2003–2005. Töö peamine eesmärk on välja selgitada, kuidas ja milliste vahenditega kujundatakse anonüümses Interneti-keskkonnas suhtumist rasedusse ja sünnitusse kui kaua aega mahavaikitud nähtustesse. Töös analüüsitakse, mida mõistetakse tänapäeval Eestis loomuliku sünnituse all, kuidas sünnitamist seostatakse naiseks olemisega ning millised on sellest lähtuvalt ootused naise kehale.

29. augustil kaitses Marja Unt eesti kirjanduse alase uurimistöö „Eesti luule 1968–1988 luulearutluse peeglis” (juhendaja Ele Süvalep, oponent Mart Velsker). Magistritöös jälgitakse 1960.–1970. aastate luule oluliste nähtuste ning luuleperioodiga seotud probleemküsimuste kajastusi, mida saab tähistada mõistega *luulearutlus*. Läbi on töötatud nii sünkroonkriitiline materjal kui ka selle perioodi luule hilisemad vaatlused. Käsitus on valdavas osas üldistav, tuuakse esile ka seisukohtade ja hinnangute vastuolulisus.

Samal päeval kaitses magistritöö ka Maarja Hollo teemal „Eksiil kirjanduses. August Mälgu „Kodumaata” ja Isaac Bashevis Singeri „Eksinud Ameerikasse” ning Bernard Kangro Joonatani-romaanide ja Milan Kundera „Teadmatuse” võrdlev vaatlus” (juhendaja Tiina Ann Kirss, oponent Janika Kronberg). Magistritöös käsitletakse nelja poliitilistel põhjustel eksiili läinud kirjaniku teoseid *kohanemise*, *nostalgia* ja *kodu* mõistest lähtuvalt. Laiendades uurimust väljapoole eesti kirjanduse piire, on autor seadnud eesmärgiks tuua esile eksiili tematiseerimise sarnasused ja erinevused kahe eesti ning juudi ja tšehhi kirjaniku teostes.

12. juunil kaitses Sigrid Int 3 + 2 õppesüsteemi magistritöö teemal „20. sajandi kirjanikke: Marta Sillaotsa kultuurivahendustegevus” (juhendaja Liina Lukas, oponent Leena Kurvet-Käosaar). Töös on vaatluse all XX sajandi esimese poole eesti kirjanduselus aktiivselt kaasa löönud kirjaniku, kriitiku ning tõlkija Marta Sillaotsa kultuuriva-

hetustegevus esmalt tema elu- ja loominguuloo ning seejärel kirjanduslooliste suundumuste taustal.

TIIA MARGUS,
HILLE ROOTS